

Svensk författningssamling

Lag om ändring i rättegångsbalken

Utfärdad den 28 april 2022

SFS 2022:316

Publicerad
den 4 maj 2022

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om rättegångsbalken
dels att 23 kap. 14 §, 27 kap. 1, 2, 11, 18, 19 och 20 a §§, 28 kap. 1 och 11 §§ och rubrikerna till 27 och 28 kap. ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas sjutton nya paragrafer, 27 kap. 11 b, 11 c och 17 a–17 f §§ och 28 kap. 10 a–10 i §§ och närmast före 27 kap. 17 a och 17 f §§ och 28 kap. 10 a och 11 §§ nya rubriker av följande lydelse.

23 kap.

14 §² Undersökningsledaren får inhämta ett yttrande från en sakkunnig. Innan ett yttrande inhämtas från någon annan än en myndighet, ska den misstänkte eller försvararen ges tillfälle att yttra sig om valet av sakkunnig, om inte särskilda skäl talar mot detta.

Om en sakkunnig redan under förundersökningen bör utses av rätten, får undersökningsledaren framställa en begäran om det. Han eller hon får också begära att rätten ska förelägga att ett skriftligt bevis ska läggas fram eller att ett föremål ska tillhandahållas för besiktning eller besluta att en allmän handling som kan antas ha betydelse som bevis ska tillhandahållas vid förundersökningen.

Innan någon är skäligen misstänkt får ett föreläggande enligt andra stycket beslutas endast om det är uppenbart att den som föreläggandet riktas mot inte kan komma att misstänkas för brottet.

27 kap. Om beslag, kopiering, biometrisk autentisering och hemliga tvångsmedel³

1 §⁴ Ett föremål får tas i beslag om det skäligen kan antas

1. ha betydelse för utredning om brott,
2. ha tagits ifrån någon genom brott,
3. vara förverkat på grund av brott,
4. kunna användas för att utföra en genomsökning på distans, eller
5. ha betydelse för utredning om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken.

Vad som sägs i detta kapitel om föremål gäller också om skriftlig handling, om inte annat är föreskrivet.

¹ Prop. 2021/22:119, bet. 2021/22:JuU15, rskr. 2021/22:243.

² Senaste lydelse 1990:443.

³ Senaste lydelse 2014:1419.

⁴ Senaste lydelse 2008:376.

Tvångsmedel enligt detta kapitel får beslutas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse.

2 §⁵ En skriftlig handling får inte tas i beslag om

1. den kan antas innehålla uppgifter som en befattningshavare eller någon annan som avses i 36 kap. 5 § inte får höras som vittne om, och
2. handlingen innehas av honom eller henne eller av den som tystnadsplikten gäller till förmån för.

11 §⁶ Om den som beslag sker från inte är närvarande vid beslaget, ska han eller hon så snart det kan ske utan men för utredningen underrättas om det och om vad som har skett med det beslagtagna. Om en försändelse hos ett beforderingsföretag har tagits i beslag, ska, så snart det kan ske utan men för utredningen, mottagaren underrättas och, om avsändaren är känd, även denne.

11 b § Vid genomsökning av handlingar i en beslagtagna elektronisk kommunikationsutrustning eller av en kopia av sådana handlingar ska den som drabbats av åtgärden få tillfälle att närvara, om det kan antas att det kommer fram uppgifter som enligt 2 § hindrar beslag.

Det som sägs i första stycket gäller inte om det finns särskilda skäl mot närvaro.

Undersökningsledaren får besluta att det som förekommit vid en genomsökning inte får uppenbaras.

11 c § Den som avses i 11 b § första stycket har rätt att ha ett biträde närvarande om det kan ske utan men för utredningen och biträdet uppfyller de krav som ställs på en försvarare i 21 kap. 3 § tredje stycket.

Om den som avses i 11 b § första stycket är under femton år bör den som har vårdnaden om honom eller henne vara närvarande vid genomsökningen, om det kan ske utan men för utredningen.

Kopiering

17 a § En handling som omfattas av ett beslag eller påträffas vid en husrannsakan eller en genomsökning på distans får kopieras om den skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott eller om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken.

En handling som inte får tas i beslag enligt 2 eller 3 § får inte heller kopieras.

17 b § Den som med laga rätt verkställer ett beslag, en husrannsakan eller en genomsökning på distans får besluta om att en handling ska kopieras enligt 17 a §.

17 c § Den som ska underrättas om ett beslag, en husrannsakan eller en genomsökning på distans enligt 11 § eller 28 kap. 7 eller 10 g § ska även underrättas om att en handling har kopierats enligt 17 a §, så snart det kan ske utan men för utredningen.

⁵ Senaste lydelse 2018:559. Ändringen innebär att andra–fjärde styckena tas bort.

⁶ Senaste lydelse 1993:602.

17 d § Om en kopia enligt 17 a § varken läggs till grund för ett beslut att väcka åtal eller används som bevisning till stöd för åtalet, ska den förstöras när ett avgörande i sak har fått laga kraft eller när en åtalsunderlåtelse har beslutats.

En kopia ska omedelbart förstöras i de delar som den omfattas av förbud enligt 17 a § andra stycket.

En åtgärd enligt andra stycket ska protokollföras.

17 e § Om en kopia enligt 17 a § förvaras hos en brottsbekämpande myndighet får den som drabbats av kopieringen begära rättens prövning av om kopian ska förstöras. Rätten till prövning gäller så länge förundersökningen pågår eller, om åtal har väckts, till dess att målet har avgjorts slutligt.

Om förutsättningarna för kopiering har upphört får rätten besluta att kopian ska förstöras. Rätten får även besluta att en kopia ska förstöras i de delar som den omfattas av förbud enligt 17 a § andra stycket.

När en begäran enligt första stycket har kommit in till rätten ska en förhandling enligt 5 § hållas så snart som möjligt. I högre rätt tillämpas 25 kap. 8 § i fråga om reseförbud även i fråga om kopiering.

Biometrisk autentisering

17 f § Om det finns anledning att anta att någon har möjlighet att öppna ett avläsningsbart informationssystem genom biometrisk autentisering är han eller hon skyldig att på tillsägelse av en polisman medverka till detta, om en genomsökning av ett beslagttaget föremål, en husrannsakan eller en genomsökning på distans annars försvåras. Om han eller hon vägrar, får en polisman genomföra autentiseringen.

18 §⁷ Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation innebär att meddelanden, som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress, i hemlighet avlyssnas eller tas upp genom ett tekniskt hjälpmedel för återgivning av innehållet i meddelandet.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får användas vid en förundersökning om

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,

2. sabotage eller grovt sabotage enligt 13 kap. 4 eller 5 § brottsbalken,

3. mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, kapning, sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatssabotage enligt 13 kap. 1, 2, 3, 5 a eller 5 b § brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,

4. uppror, väpnat hot mot laglig ordning eller brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 1, 3 eller 5 § brottsbalken,

5. högförräderi, krigsanstiftan, spioneri, grovt spioneri, obehörig befattning med hemlig uppgift, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 10 a eller 10 b § brottsbalken,

6. företagsspioneri enligt 26 § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att gärningen har begåtts på uppdrag av eller har understötts av en främmande makt eller av någon som har agerat för en främmande makts räkning,

⁷ Senaste lydelse 2014:1419.

7. terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, brott enligt 3 eller 3 a § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall eller brott enligt lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet,

8. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 1–7, om en sådan gärning är belagd med straff, eller

9. annat brott om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i två år.

Ett tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation ger också rätt att vidta åtgärder som anges i 19 §.

19 §⁸ Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation innebär att uppgifter i hemlighet hämtas in om

1. meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress,

2. vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller

3. i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.

Genom hemlig övervakning av elektronisk kommunikation får sådana meddelanden som avses i första stycket 1 även hindras från att nå fram.

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation får användas vid en förundersökning om

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader,

2. dataintrång enligt 4 kap. 9 c § brottsbalken, barnpornografibrott enligt 16 kap. 10 a § brottsbalken som inte är att anse som ringa, narkotikabrott enligt 1 § narkotikastrafflagen (1968:64), narkotikasmuggling enligt 6 § första stycket lagen (2000:1225) om straff för smuggling,

3. brott som avses i 18 § andra stycket 2–7, eller

4. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 1–3, om en sådan gärning är belagd med straff.

I fall som avses i 20 § andra stycket får hemlig övervakning av elektronisk kommunikation dock användas endast vid en förundersökning som avser brott som kan leda till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt 18 § andra stycket.

20 a §⁹ Hemlig kameraövervakning innebär att fjärrstyrda tv-kameror, andra optisk-elektroniska instrument eller därmed jämförbara utrustningar används för optisk personövervakning vid förundersökning i brottmål, utan att upplysning om övervakningen lämnas.

Hemlig kameraövervakning får användas vid en förundersökning om

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,

2. brott som avses i 18 § andra stycket 2–7,

3. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 1 eller 2, om en sådan gärning är belagd med straff, eller

4. annat brott om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i två år.

⁸ Senaste lydelse 2014:1419.

⁹ Senaste lydelse 2014:1419.

1 §¹⁰ Om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa, får husrannsakan företas i hus, rum eller slutet förvaringsställe för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller i förvar eller som kan användas för att utföra en genomsökning på distans eller annars för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet eller om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken.

Hos annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet får husrannsakan dock företas bara om brottet har begåtts hos honom eller henne eller om den misstänkte har gripits där eller om det annars finns synnerlig anledning att det vid husrannsakan ska anträffas föremål som kan tas i beslag eller i förvar eller att annan utredning om brottet eller om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken kan vinnas.

För husrannsakan hos den misstänkte får hans eller hennes samtycke inte åberopas i något fall, om inte den misstänkte själv har begärt att husrannsakan ska göras.

Genomsökning på distans

10 a § Genomsökning på distans innebär att söka efter handlingar som finns lagrade i ett avläsningsbart informationssystem utanför den elektroniska kommunikationsutrustning som används för att utföra genomsökningen.

10 b § Om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa får en genomsökning på distans utföras för att söka efter handlingar som kan vara av betydelse för utredning om brottet eller om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken.

Genomsökning på distans får utföras i ett avläsningsbart informationssystem som den som skäligen kan misstänkas för brottet kan antas ha använt. Även i annat fall får en genomsökning på distans utföras om det finns synnerlig anledning att anta att det går att påträffa handlingar som avses i första stycket.

Genomsökning på distans får endast utföras genom autentisering i det avläsningsbara informationssystem som åtgärden avser.

10 c § Genomsökning på distans får inte avse uppgifter som enligt 27 kap. 2 § hindrar beslag.

Om det vid en genomsökning på distans kommer fram uppgifter som omfattas av första stycket ska genomsökningen omedelbart avbrytas i den del den avser sådana uppgifter.

10 d § Beslut om genomsökning på distans fattas av undersökningsledaren, åklagaren eller rätten. En polisman får vidta åtgärden även utan ett sådant beslut, om det är fara i dröjsmål och genomsökningen inte kan antas bli av stor omfattning eller medföra synnerlig olägenhet för den som drabbas av åtgärden.

¹⁰ Senaste lydelse 2008:376.

Om genomsökningen kan antas bli av stor omfattning eller medföra synnerlig olägenhet för den som drabbas av åtgärden bör, om det inte är fara i dröjsmål, åtgärden inte vidtas utan rättsens beslut.

Fråga om genomsökning på distans får tas upp av rätten på begäran av undersökningsledaren eller åklagaren. Efter åtalet får rätten även på yrkande av målsäganden eller självmant ta upp en sådan fråga.

10 e § Om en genomsökning på distans verkställs vid en husrannsakan ska 7 § tillämpas i fråga om rätt till närvaro vid genomsökningen.

I andra fall än som avses i första stycket, får den närvara som kan antas ha använt det avläsningsbara informationssystem som genomsökningen avser, om det kan antas att det i informationssystemet finns uppgifter som enligt 27 kap. 2 § hindrar beslag.

Det som sägs i första och andra styckena gäller inte om det finns särskilda skäl mot närvaro.

I övrigt ska 27 kap. 11 b § tredje stycket och 11 c § tillämpas vid en genomsökning på distans.

10 f § Om det kan antas att utredningen annars försvåras, är den som närvarar vid en genomsökning på distans skyldig att på tillsägelse tillfälligt lämna ifrån sig annan elektronisk kommunikationsutrustning än sådan som används för att utföra genomsökningen och som han eller hon bär med sig eller har på sig. Om han eller hon vägrar, får en polisman tillfälligt omhänderta utrustningen.

Om det är nödvändigt för att söka efter sådan utrustning som anges i första stycket och det är föreskrivet fängelse för brottet, får en polisman kroppsvisitera den som är skäligen misstänkt för brottet. Någon annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet får kroppsvisiteras endast om det finns synnerlig anledning att anta att utredningen annars kommer att försvåras.

10 g § Om en genomsökning på distans har utförts utan att den som drabbats av åtgärden har varit närvarande ska han eller hon, så snart det kan ske utan men för utredningen, underrättas om åtgärden.

10 h § En genomsökning på distans ska protokollföras. I protokollet ska följande anges:

- ändamålet med åtgärden,
- när åtgärden påbörjades och avslutades,
- om åtgärder enligt 10 f § har vidtagits, och
- vad som i övrigt förekommit vid genomsökningen.

Den som har drabbats av en genomsökning på distans har rätt att på begäran få ett bevis om åtgärden. Beviset ska även innehålla uppgift om det brott som misstanken avser.

10 i § Bestämmelserna i 1 § tredje stycket, 3 a § och 8 § om husrannsakan ska tillämpas även i fråga om genomsökning på distans.

Kroppsvisitation och kroppsbesiktning

11 §¹¹ Om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa, får kroppsvisitation göras på den som skäligen kan misstänkas för brottet för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller i förvar eller som kan användas för att utföra en genomsökning på distans.

¹¹ Senaste lydelse 2008:376.

Kroppsvsitation får också annars göras för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning om brottet eller om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken.

Någon annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet får kroppsvisiteras endast om det finns synnerlig anledning att anta att det därigenom kommer att anträffas sådana föremål som avses i första stycket eller att det annars är av betydelse för utredningen om brottet eller om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken.

Med kroppsvisitation avses en undersökning av kläder och annat som någon bär på sig samt av väskor, paket och andra föremål som någon har med sig.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2022.

På regeringens vägnar

MORGAN JOHANSSON

Linda Billung
(Justitiedepartementet)